L. 1274.

XIV. KURENDA SZKOLNA.

1861.

Z. 1021.

Portofreie Zusendung der Armenbücher.

Uiber hierämtliches Einschreiten hat die Lemberger k. k. Statthalterei mit Erlaß v. 16. September 1861, Z. 60131 die Krakauer k. k. Kreisbehörde angewiesen, die Armenbücher nach ihrer Einlangung den Herrn S. D. Aufsehern portofrei zu übersenden.

Tarnow 25. September 1861.

Z. 1039.

Uiber Winkelschulen und Einschulung.

Wir haben befunden, den Hochw. Herrn Ortspfarrern und S. D. Aufsehern nachfolgende, mit Erlaß der h. k. k. Statthalterei v. 10. Sept. 1861, Z. 57472 herabgegebene Entscheidung des h. k. k. Staatsministeriums v. 20. Aug. 1861, Z. 6930 zur Kenntnißname und zum Nachverhalte in sich ergebenden Fällen mitzutheilen. Sie lautet so:

„1. Von unbefugten Winkelschulen kann im Sinne der §§. 128 und 344 der polit. S. V. nur dort die Rede sein, wo entweder im Orte selbst, oder in der die gesetzliche Einschulung begründenden Nachbarschaft eine geregelte, allen schulfähigen Kindern des in Betracht kommenden Ortes leicht zugängliche Schule besteht; wo diese Bedingung nicht zutrifft, dort kann eine bestehende Privatschule nur als Nothschule, nicht aber als Winkelschule berrachtet werden."

„2. Die Einschulung einer Ortschaft zu einer Schule ist bei Entscheidung dießbezüglicher Streitfragen nicht nach dem faktisch bestehenden, hierlandes erfahrungsgemäß oft ganz willkürlig geschaffenen status qui allein, sondern nach den dafür gesetzlich geforderten Bedingungen, zunächst aber nach der Beantwortung der Frage zu würdigen, ob, und wie weit die Benützung der Schule für die in Betracht kommende Ortschaft möglich sei oder nicht."

„3. Die von einer als eingeschult geltenden Ortschaft allenfalls übernommene Leistung eines jährlichen Dotationsbeitrages für eine in einer andern Ortschaft gelegene Schule bildet an sich keinen gesetzlichen Titel, aus welchem anderweitige Leistungen für diese Schule, die sonst keine Begründung hätten, abgeleitet würden.„

Tarnow am 30. September 1861.

L. 985.

Książka: „Katholisches Hausbuch"... poleca się.

Względem téj książki następującą odezwę wys. c. k. Namiestnictwa odebraliśmy:

„Z 57781. Im k. k. Schulbücher-Verlage in Wien sind der kleine Katechismus, der große Katechismus mit Fragen und Antworten, die Evangelien und Episteln endlich die Bibli-

sche Geschichte von Dr. *Schuster* in Einem Bande vereinigt unter dem Gesammttitel Katholisches Hausbuch erschienen, und von der Schulbücher-Verlags-Direktion hübsch und dauerhaft in Halbfranzband gebunden um den Preis von 1 fl. 36 kr. ö. W. pr. Exemplar zu beziehen.

Dieß wird dem Hochwürdigen bischöf. Consistorium in Gemäßheit des Erlaßes des h. k. k. Staats-Ministeriums vom 8. August 1861. Z. $\frac{7177}{522}$ und unter Anschluß eines Exemplars dieses Buches mit der Einladung übermittelt, auf dieses Buch, welches sich durch zweckmäßige Anordnung, solide Ausstattung und Billigkeit auszeichnet, in der betreffenden Diözese in geigneter Weise aufmerksam zu machen, und auf diese Weise nach Möglichkeit seine Verbreitung in katholischen Familien zu fördern.

Lemberg am 31. August 1861.

Szanowne Duchowieństwo i Nauczycielstwo w tem dziełku znajdzie nie pospolitego sbarbu w zawodzie nauki religii i pobożności.

Tarnów 19. września 1861.

L. D. 1411.

Pochwała i podzięka za dobrodziejstwo szkole Ślemieńskiéj świadczone.

JX. Antoni Antałkiewicz, Pleban w Ślemieniu Dek. Żyw. wstępując w ślady niektórych Duchownych, którzy datkami tu i owdzie przyczyniali się do utrzymywania dawnych szkółek parafialnych, przymnożył dochód trywiałki Ślemieńskiéj szczupły, zapisując takowéj 3 morgi i 467 sążni gruntu nabytego, z tym jedynie obowiązkiem, aby Nauczyciel tameczny co sobotę uczył dzieci w śpiewie kościelnym a rocznie 2 śpiewane a 2 ciche zakupywał Mszy śś. na intencyją szlachetnego Fundatora.

Zabezpieczenie téj fundacyi urzędownie już przeprowadzone zostało. Konzystorz błogosławiąc takiemu dziełu pobożnemu osądził je do publicznéj podać wiadomości, wynurzając pochwałę i podziękę zacnemu Fundatorowi za ofiarę tak chwalebną, niemniéj wyprawić życzenie, aby z każdym rokiem przybywało Dobroczyńców szkołek, jak to działo się poprzedniemi laty, i aby dusz Pasterze z wrostem szkołek doczekali się większego rozwinięcia się królestwa bożego na ziemi.

Tarnów 12. września 1861.

OBWIESZCZENIE
o 5 opróżnionych posadach nauczycielskich.

I. N. 1154. Przy szkole trywialnéj w *Woli Batorskiéj*, obwodu Krakowskiego, Dekanatu Wielickiego posada *nauczyciela*, patronatu prywatnego z roczną płacą 200 złr. a. w. i $^3/_4$ morga gruntu, opróżnioną została.

Ubiegający się o nię, mają swoje należycie sporządzone podania, nieprzekraczając istniejących stęplowych przepisów zwykłą drogą najdaléj do 30. grudnia 1861. Biskupiemu Konzystorzowi przedłożyć. Tarnów dnia 23. października 1861.

II. N. 1208. Przy szkole trywialnéj w *Chochołowie*, obwodu Sandeckiego, toż samo posada *nauczyciela z organistostwem* patronatu prywatnego z roczną płacą 192 złr. 15 kr. w. a. opróżnioną została. Termin do podania jako i przy III. upływa z dniem 15. stycznia 1862.

Tarnów dnia 4. listopada 1861.

III. N. 1219. Przy szkole trywialnéj w *Maniowy*, obwodu Sandeckiego, toż samo posada *nauczyciela z organistowstwem*, patronatu prywatnego z roczną płacą 189 złr. 59 kr. w. a opróżnioną została.

Tarnów dnia 4. listopada 1861.

IV. N. 1228. Przy szkole trywialnéj w *Dobczycach*, obwodu Krakowskiego, posada *pomocnika szkolnego* patronatu prywatnego z roczną płacą 157 złr. 50 kr. a. w. opróżnioną została. Termin do podania upływa z dniem 31. stycznia 1862.

Tarnów dnia 6. listopada 1861.

V. N. 1267. Przy szkole trywialnéj *w Osobnicy* Diecezyi Przemyskiéj Obwodn Tarnowskiego toż samo posada nauczyciela z organistowstwem, patronatu rządowego z roczną płacą 210 złr. w. a. opróżnioną została. Termin do podania upływa z dniem 31. grud. 1861.

Tarnów dnia 15. listopada 1861.

L. 1463 z r. 1860.

Nauka religijna z poglądu (Religiöser Anschauungsunterricht.)

Dalszy ciąg do kur. XIII. r. b.

O Obrazach.

Pok ościołach bywają tak zwane Stacyje, wyobrażające drogę krzyżową czyli męki Zbawiciela. 1. Piłat osądza Jezusa na śmierć. 2. Jezus bierze krzyż na ramiona. 3. Upada pod ciężarem krzyża. 4. Spotyka swoją matkę. 5. Szymon Cerenejczyk pomaga Jezusowi krzyż dźwigać. 6. Weronika ociéra twarz Jezusową. 7. Jezus upada drugi raz pod krzyżem. 8. Pociesza płaczące niewiasty. 9. Upada trzeci raz pod krzyżem. 10. Z szat jest obnażony. 11. Do krzyża gwoździmi przybity. 12. Umiéra na krzyżu. 13. Z krzyża zdjęty i na łono swéj matki położony. 14. W grób włożony. Służą one do odprawiania nabożeństwa ku rozmyślaniu męki Chrystusowéj, które tak dawne jest, jak sam Chrystyanizm, bo już w czasach apostolskich chrześcijanie zwiédzali tę drogę na zawsze pamiętną z Pretorium na Kalwaryją. Kiedy ewanielija rozszerzyła się poza granice Judaei, pobożność ściągała do Jeruzalem ze wszystkich stron nowych pielgrzymów a wojny Rzymian, domowe niezgody żydów, zburzenie Jerozolimy, zniewagi, jakich pogańscy césarze dopuszczali się względem rzeczy św. zaledwie zdołały wstrzymać lub odwracać napływ wiernych, spieszących złożyć tu hołd uwielbienia swojemu Zbawcy. Z muszeni byli tylko z dala i tajemnie składać swe hołdy miejscom św., nie zaniedbywali ich jednak i nie zapominali o nich wcale, a gdy w r. 313 krzyż ozdobił chorągiew a późniéj i koronę césarską, żywo jeszcze tkwiły w sercach najważniejsze wspomnienia ziemi św. W ślad za św. Heleną tłumy chrześcijan ze wszystkich krajów znanego podówczas świata przybywały do Jeruzalem. Ślady kolan

pielgrzymów zaświadczyły z przeciągiem czasów, gdzie są istotnie miejsca uświęcone męką Zbawiciela. Kościół, zastępując uciężliwą, dla większości niepodobną pielgrzymkę do Jerozolimy ustanowił nabożeństwo drogi *krzyżowéj* czyli *stacyi* męki Chrystusowéj. Aby jéj dać wyobrażenie, umieszcza się w rozmaitéj odległości obrazy, wystawiające Zbawiciela, wstępującego na górę Kalwaryi, zastósowane do chwilowego wypoczynku, jakiego musiał wycieńczony używać w téj długiéj a bolesnéj drodze. Stacyi tych, jak wiemy z pisma św. i podania jest 12; przydano do nich zdjęcie z krzyża i przeniesienie do grobu, co podniesło *ich liczbę* do 14.

Jeżeli przedstawiony jest Zbawiciel z *chorągwią* w ręku, oznacza, iż zwyciężył grzéch — i śmierć zmartwychwstaniem; — jeżeli z *owieczką* na barkach lub w *ramionach*, oznacza *dobrego pastérza.* (Rozebrać na pytania i t. d.)

Lecz w jakiéj bądź postawie lub okoliczności przedstawiony bywa, powinien malarz lub rzeźbiarz uwzględnić godność Boga—człowieka i podania starożytne o Jego osobistości ku odpowiedniemu przedstawieniu. Podajemy tu najstarsze, wyjęte z listu rzymskiego starosty Judei Lentula do Césarza Tyberiusza o obliczu i postaci Pana naszego Jezusa Chrystusa, listu nader ważnego a bezstronnego, bo od poganina pisanego. Zasćłając rzymskiemu Senatowi pozdrowienie, pisze dalej: „Okazał się w naszym czasie i żyje jeszcze mąż z wielką siłą, imieniem Jezus, od ludu prorokiem prawdy a od swych uczniów Synem Boga zwany, który umarłych wskrzesza i chorych léczy. Jest mężem poważnie wysokiéj postawy, czcigodnego oblicza, którego widok miłość i cześć wzbudza. Głowę okrywają włosy barwy orzechowéj, z góry aż do usz gładkie, od usz aż do ramion nieco kędzierzawe. Włos jest przez środek głowy według obyczaju Nazarejczyków przedzielony; czoło ma otwarte i zupełnie wypogodzone. Twarz jego, któremu mierny rumieniec miłego udziela wdzięku, jest bez zmarszczki i plamy. Nos i usta bez przygany. Pełna broda, podobna włosom głowy, nie jest długą a w środku nieco przedzielona. Wzrok jego wykazuje szlachetną prostotę i mężny zmysł. W ganieniu i karceniu jest straszliwy; miły i łagodny w napominaniu; z resztą bez ujmy powagi wesoły. Nigdy nie widziano go śmiejącego się, lecz już widziano płaczącego. Wzrost i budowa ciała jego są proste i smukłe; ręce i ramiona są miłe do wejrzenia; w mowie jest oszczędnym i skromnym; — jedném słowem: miłéj jest postaci przed *dziećmi* ludzkiemi.“ D. c. n.

Z Konzystorza Biskupiego.

Tarnów dnia 18. listopada 1861.

Józef Alojzy,
Biskup Tarnowski.

PAWEŁ PIKULSKI,
Kanclerz.

Tarnów i Jasło. Drukiem A. Rusinowskiego, 1861.